

З даних наведених у табл. 1 очевидно, що при гіподинамії та порушенні обміну речовин у корів контрольної групи реєструвалися затримання посліду та метрит у – 59,1 та 48,5 % тварин відповідно. Під впливом різних методів профілактики (перша і друга дослідні групи) частота виникнення патологій родів зменшувалася на 19,1 і 9,1 %, субінволюції матки на 28,3 і 23,3 та метриту – на 28,5 і 15,5 % відповідно. У першій дослідній групі, де застосовували Сел-Плекс профілактичний ефект виявився найкращим, що ми пояснюємо дією препарату на покращення обміну речовин, попередження оксидативного стресу організму та підвищенням резистентності тканин матки і плаценти.

Найкраща реалізація відтворної функції була у першій дослідній групі корів: за 90-денний термін спостереження після родів запліднилося 75 % тварин, при 35 днях неплідності на тварину; інтервал від отелу до запліднення був меншим на 31 день у порівнянні з контрольною групою тварин, а у другій наближалася до результатів, одержаних у першій дослідній групі. Показник кількості осіменін на одне запліднення (індекс осіменіння) був найменшим у першій дослідній групі корів (1,3).

Отже, у першій та другій дослідних групах корів покращення відтворної функції відбулося як за рахунок профілактики анафродизії, так і внаслідок підвищення заплідненості.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Науменко І.І. Роль ендокринного компонента в патогенезі субінволюції матки у крупного рогатого скота: автореф. дис. ... канд. вет. наук. 16.00.07. ВНИИ незаразных болезней жив-х. Воронеж, 1989. 16 с.
2. Ордін Ю.М. Вивчення і корекція перебігу родів та інволюції статевих органів у корів у зв'язку з їх клініко-фізіологічним станом під час сухостою: дис. ... канд. вет. наук: 16.00.07. Біла Церква, 1999. 155 с.
3. Яблонский В.А., Пригара В.В. Неспецифическая реактивность организма коров при отеле. Ветеринария. 2006. № 10. С. 59–61.
4. Кононський О.І. Біохімія тварин: підручник. 2-ге видавн., переробл. і доповнене. К.: Вища школа, 2006. С. 280–288.
5. Нежданов А.Г. Послеродовая инволюция половых органов у коров. Ветеринария. 2003. № 2. С. 48–51.
6. Харута Г.Г., Краєвський А.Й. Системний аналіз показників крові за прогнозування відтворної функції корів. Вісник аграрної науки. 2004. № 4. С. 43–49.
7. Сидоров І.В., Костромитинов Н.А. Роль биооксидантов в обменных процессах в организме животных. Ветеринария. 2003. № 10. С. 42–46.
8. Куртяк Б.М., Янович В.Г. Жиророзчинні вітаміни у ветеринарній медицині і тваринництві. Львів: Тріада плюс, 2004. 426 с.
9. Нежданов А.Г., Беляев В.И., Лысенко С.И. Селеносодержащие препараты для профилактики болезней половых органов. Ветеринария, 2005. № 5. С. 32–34.
10. Halliwell A.B., Gutteridge J. M. Free radicals in biology and medicine. 2nd ed. Clarendon: Oxford University Press, 2008. P. 2–80.
11. Davies K. J. A., Ursini F. The oxygen paradox. Padova: CLEUP University Press, 2011. 287 p.

УДК: 636.2.09:618.14-002

ЛАЗАРЧУК Д. А., магістрант

Науковий керівник – **ОРДІН Ю. М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
yuriy.ordin@btsau.edu.ua

СУБКЛІНІЧНИЙ МЕТРИТ У ВИСОКОПРОДУКТИВНИХ КОРІВ (ЕТІОЛОГІЯ, ПАТОГЕНЕЗ, ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ)

Проведені дослідження показали незаперечність того факту, що статевий апарат не лише у здорової, а й у хворої самки не є автономним і його функції знаходяться у тісному взаємозв'язку з функціями залоз внутрішньої секреції, центральної і вегетативної нервової системи. За розроблення методики лікування необхідно враховувати всі особливості патогенезу захворювання і морфо-функціональні зміни в статевому апараті. Вивчення показників функції відтворення у корів після застосування різних методів терапії провели на

протязі 90 днів з початку лікування за проявом статевої циклічності та заплідненості. На основі одержаних результатів визначили тривалість неплідності, в середньому, на одну тварину дослідної та контрольної груп.

Ключові слова: анафродизія, субклінічний метрит, неплідність, заплідненість, стадія збудження статевого циклу.

Субклінічний (прихований) метрит обумовлює порушення статевої функції, неплідність та ряд інших хвороб [1]. Через це пошук нових методів діагностики і прийомів лікування корів за прихованого метриту проводиться у спрямуванні простоти виконання, зменшення кількості маніпуляцій та термінів терапії [2]. При цьому основною залишається комплексна терапія з застосуванням етіотропних і патогенетичних засобів, а також препаратів, стимулюючих ендогенні захисні системи крові, спрямована на використання фізіологічних можливостей організму в боротьбі з хвороботворними агентами та відновлення порушених функцій організму [2–4].

Беручи до уваги наведене **метою** нашої роботи було вивчення клініко-морфологічних змін в організмі та статевих органах корів та розкриття патогенетичних механізмів виникнення і розвитку субклінічного метриту. Водночас з тим, встановити ефективність деяких методів і засобів терапії корів з вказаною патологією.

Матеріалом для проведення дослідження були клінічно-хворі тварини, у яких підчас прояву стадії збудження статевого циклу (за осіменіння) діагностували субклінічний (прихований) метрит. Корови були чорно-рябої голштинської породи у віці 4 –7 років, середньої вгодованості, масою тіла 600 –550 кг, за продуктивності 8 тис. літрів молока за лактацію.

Зовнішнє дослідження проводилось методом візуалізації і пальпації. Звертали увагу на консистенцію, колір, запах та характер виділень із геніталій.

Внутрішнє дослідження проводили мануальним (трансректально) визначенням анатомо-топографічного стану та ступеню відкриття шийки матки. Задля лабораторного підтвердження діагнозу на прихований метрит у корів використовували 1 % – вий розчин оцтової кислоти; близько 2-ох мл виділень (ексудату) поміщали в пробірку і додавали 6 –8 мл розчину оцту (*проба осаду за Нагорним І.С., Поліщуком В.П.*). Опісля чого пробірку струшували, якщо при цьому утворюється твердий згусток, то це вказує на наявність муцинів і відсутність метриту. Якщо ж після струшування суміші згустку не утворилося і вміст пробірки став замутненим, то це вказує на відсутність муцинів і наявність прихованого (субклінічного) метриту.

Матеріалом для лабораторних досліджень була кров хворих корів, взята з яремної вени, до та після лікування. Біохімічне дослідження сироватки крові тварин проводились за такими показниками: загальний білок; загальні імуноглобуліни; гемоглобін; каротин; Са та Р.

Для лікування корів хворих на метрит першої дослідної групи застосували камфорну сироватку за прописом І. І. Кадикова внутрішньовенно, та антибактеріальну суспензію в шприц-тубі метрикур внутрішньоматково, дворазово з інтервалом 48 годин. Контрольній групі триразово вливали в черевну порожнину 10 % - вий розчин новокаїну в дозі 10 мл, та додатково, дворазово в матку вливали 150 мл 10 %- го водного розчину іхтіолу.

Поширеність метриту у загальній структурі хвороб та сезонну динаміку його прояву вивчали за даними “Журналу реєстрації хворих тварин” у 2020 році. За результатами статичної обробки даних отриманих з журналу реєстрації хворих за 2020 рік від 775 корів встановлено, що поширеність прихованого метриту у значеній мірі залежить від перебігу родів та післяродового періоду. Значному розповсюдженню прихованого метриту серед лактуючих корів пособляють родові і післяродові патології. Субклінічним метритом здебільшого хворіли ті тварини дослідного господарства у яких під час родів реєстрували затримання посліду (було вражено 21,0 %), а після родів – субінволюцію статевих органів та метритом відповідно хворіло 23,0 % і 25,0 % корів.

Найбільшу кількість корів хворих на приховану форму метриту (21,0 % – 28,0 %), згідно даних статистики зареєстровано у зимово-весняну пору року (грудень-квітень місяці),

що пов'язано з масовими розтєлами, хибами за утримання та неповноцїнною годївлею. У лїтньо-осїнню пору року частота захворювання корїв на метрит знижується і була максимальною у червнї місяцї (13,0 %), тодї як у листопадї не перевищувала 7,0 %. Таким чином, сезонна динамїка захворюваностї корїв на прихований метрит є свїдченням дилеми, що причина не дїє на органїзм їзольовано, вона розкривається у комбїнацїї з їншими факторами.

В цїлому причини пїсляродових ускладнень слїд розглядати як наслїдок дїї їнфекцїї на органїзм тварини в якому вїдмїчається послаблення механїзму їмунної вїдповїдї в першї днї пїсля родїв, що сприяють мїкробнїй контамінацїї статевих органїв з послїдуючим пїдключенням ендогенної їнтоксикацїї внаслїдок дїї мїкроорганїзмїв. Виникає напружений стан систем захисту органїзму, при цьому сприяючими є погрїшностї в утриманнї та неповноцїнна годївля корїв у зимово-весняну пору року, а також погрїшностї при лїкуваннї хворих на метрит та при осїменїннї тварин.

Вїд 14 корїв, з яких 7 хворїли на прихований метрит, а у 7 спостерїгали фїзїологїчні параметри у статевих органах ї молочнїй залозї (контрольна група), взяли венозну кров ї провели її бїохїмїчне дослїдження. Згїдно одержаних нами даних, вїрогїдно ($P < 0,01$) були зменшенї показники таких компонентїв кровї як загальний кальцїй, неорганїчний фосфор, загальнї їмуноглобулїни.

Як показали проведенї нами дослїдження, метрит у корїв супроводжувався значними змїнами деяких показникїв кровї. У зв'язку з цим в дослїдах була випробувана не лише терапевтична ефективнїсть камфорної сироватки І. І. Кадикова, а ї одночасно вплив цього методу лїкування на деякї показники змїненої пат. процесом системи кровї. До лїкування загальна кїлькїсть їмуноглобулїнїв у хворих корїв була знижена, а пїсля проведення лїкування сироваткою Кадикова на момент клїнїчного одужання пїдвищилася з 18,3 до 24,5 мг/мл або на 25,3 %. У кровї корїв пїсля одужання спостерїгалася також тенденцїя до вїрогїдного ($P < 0,01$) пїдвищення концентрацїї компонентїв неорганїчного фосфору та загального бїлка. Кальцїєво-фосфорне спїввїдношення знижувалося вїд 2,1:1 до 1,7:1.

За лїкування тварин контрольної групи перша стадїя збудження статевого циклу проявилася через 41 добу з часу початку лїкування. Їнтервал до заплїднення та тривалїсть неплїдностї, в середньому, на одну корову склала 73,0 днїв, залишилася неплїдною 1 з 10-ти тварин цїєї групи.

У першїй дослїднїй групї корїв їнтервал до прояву першої стадїї збудження статевого циклу скоротився на 16 днїв, до заплїднення - на 40 днїв, а заплїдненїсть пїдвищилася на 34,9 днї та їндекс осїменїння був меншим на 0,9 рази. Розмїри неплїдностї на 1 корову зменшилися на 34,9 днї. Неплїдною залишилась лише 1 корова з 10, що були у дослїдї. Перша стадїя збудження статевого циклу у тварин другої дослїдної групи проявилася, в середньому, ранїше на 5,0 днїв, а заплїднення - на 23 днї. Заплїдненїсть була вищою у 1,5 рази. Неплїднїсть скоротилася в на одну корову на 23,4 доби. Їз 10-х корїв за 90 днїв спостережень всї стали тїльними.

Отож, оптимальнї показники становлення функцїї вїдтворення у корїв, хворих на прихований метрит, були у першїй дослїднїй групї, де заплїднення було вищим на 1,8 рази вїдповїдно, а розмїри неплїдностї на одну корову скоротилися в середньому на 35 днїв.

СПИСОК ЛїТЕРАТУРИ

1. Батраков А. Я., Вїденин В. Н., Донская Т. К., Корчагина А. С. Современные аспекты диагностики и лечения коров при метрите. Ветеринария. 2018. № 10. С. 40–43.
2. Скориков В. Н. Применение бычьих рекомбинантных α -, γ -интерферонов и простагландина F2 α для профилактики острого послеродового эндометрита у коров. Ветеринарный фармакологический вестник. 2019. № 2 (7). С. 51–55.
3. Вечеркин А. С. Нерациональное использование антибиотиков в животноводстве. Ветеринария. 2004. № 9. С. 7–9.
4. Даричева Н. Н. Тканевая терапия в ветеринарной медицине: Монография. Ульяновск, УГСХА, 2011. 168 с.